

איראן הוכיחה: גם במאה ה-21 יש ניצחון מוחלט

written by ד"ר אל"מ במיל" חנן שי | 21.06.2026

במשך שנים הפכה הטענה כי "בעידן המודרני אין עוד ניצחונות מוחלטים" לאחת מהנחות היסוד של החשיבה האסטרטגית המערבית. מלחמות אינן מוכרעות, כך סברו לכול היותר ניתן להתיע, לשחוק, להכיל איומים או לנהל סיכונים. מושגים כמו הכרעה, הכנעה וניצחון מוחלט נתפסו כשרידים אנכרוניסטיים של עולם ישן. מלחמת איראן קברה את ההנחה הזו מן היסוד.

ניצחון מוחלט אינו השמדה טוטלית של צבא היריב או חורבן מלא של מדינתו; כך לא הוגדר ניצחון גם אצל גדולי המצביאים בהיסטוריה. אלכסנדר הגדול לא השמיד את הצבא הפרסי בגאוגמלה, נפוליאון לא מחק את צבאות אוסטריה באוסטרליץ, ושוורצקופף לא חיסל את כל הכוחות העיראקיים ב-1991. בכל המקרים הללו הושגה תוצאה אחת מכרעת: היריב איבד את יכולתו לכפות את רצונו, ונכפה עליו רצונו של המנצח. זו ההכרעה. זו ההכנעה. זו מהותו של ניצחון מוחלט.

האמצעי הפך למטרה

המערב אימץ תפיסה שונה. הוא התמקד בגריעת יכולות, חיסול מפקדים, לחץ כלכלי והפגנת עליונות טכנולוגית. ההנחה הייתה ששילוב של מכות כואבות ומתמשכות יוביל את היריב לשנות את התנהגותו, גם בלי הכרעה של ממש. גישה זו עמדה בבסיס מלחמות לבנון השנייה, מבצע "צוק איתן" ומדיניות ההכלה מול חמאס ו היא שהשפיעה גם על ההתמודדות מול איראן.

אלא שהגישה הזו טשטשה את ההבחנה בין אמצעי למטרה. הרתעה, שחיקה וענישה הן כלים מועילים, אך הן אינן מטרת המלחמה. מטרת המלחמה היא לכפות רצון. כאשר האמצעים הופכים למטרה, המלחמה חדלה להיות מכשיר להכרעה והופכת לכלי לניהול סכסוך מתמשך.

איראן, לעומת זאת, פעלה לפי ההיגיון האסטרטגי הנצחי. היא זיהתה את מרכז הכובד של יריביה ל מיצרי הורמוז, עורק הדם של הכלכלה העולמית וריכזה בו את מאמציה. היא ספגה מכות כבדות, אך הצליחה להפוך את פתיחת המיצרים למטרה העליונה של ארצות הברית.

ברגע זה השתנה אופי המלחמה. בתחילתה ביקשה וושינגטון לכפות את רצונה על טהרן; בסופה היא רק ביקשה שאיראן תחדל לכפות עליה את רצונה. זהו המבחן הפשוט והברור ביותר להכרעה: הרגע שבו צד אחד מפסיק לשאול מה הוא יכפה על יריבו, ומתחיל לשאול מה עליו לתת כדי שהיריב יחדל לכפות עליו.

מטכנולוגיה למצביאות

גם לישראל יש כאן מסר מחייב ומדאיג. צה"ל הוכיח עליונות טכנולוגית, מודיעינית ומבצעית מרשימה, אולם עליונות זו לא תורגמה להכרעה אסטרטגית מלאה. הסיבה אינה מחסור באמצעים, אלא חשיבה מצביאותית שטרם חזרה לעקרונות הקלאסיים. הטכנולוגיה כבר קיימת, העוצמה כבר קיימת, העליונות כבר קיימת. צריך רק מצביאות שתכיר בתקלה, תחקור אותה לעומק ותתקן אותה ² תפיסה אסטרטגית שמזהה את מרכז הכובד של היריב ומכוונת אליו את כל המאמץ.

הלקח המרכזי של מלחמת איראן אינו קשור רק לגרעין או לטילים. הוא זה: ניצחון מוחלט עדיין קיים. מרכזי כובד עדיין קיימים. מדינות עדיין מסוגלות לכפות רצון. עקרונות המלחמה לא השתנו ² מה שהשתנה הוא רק האמונה של חלק גדול מהמערב בקיומם.

ההיסטוריה מלאה בדוגמאות שבהן מי שזיהה את מרכז הכובד של יריבו וכיוון אליו את עיקר מאמציו, השיג הכרעה גם מול עליונות מספרית או טכנולוגית. לעומת זאת, מי שמסתפק בצבירת הישגים טקטיים ומדידת הצלחה בנזק שהוא גורם, עלול לראות את כל הישגיו מתפוגגים ברגע אחד.

השאלה העומדת כיום בפני המערב, ובמיוחד בפני ישראל, היא האם נשוב לחשוב במונחים של הכרעה והכנעה, או שנמשיך בדרך של ניהול סיכונים ושחיקה מתמשכת. התשובה לא תקבע רק את תוצאת המערכה הנוכחית; היא עשויה לעצב את מאזן הכוחות העולמי ואת עתיד הציוויליזציה המערבית בשנים הבאות.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 21 ביוני 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.